

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Specifičan je i razvoj turizma na seljačkim gospodarstvima. Taj se oblik ruralnog turizma vrlo rijetko pojavljivao u našoj turističkoj ponudi.
- Sve do 1990-ih on nije bio planiran, štoviše u socijalističkom sustavu bio je dekužiran zbog negativnog stava prema privatnoj svojini, obiteljskim gospodarstvima, te ne-industrijskoj poljoprivredi općenito.
- Usitnjeni i disperzni seljački posjedi, okrenutost maritimnom turizmu i masovnosti, nedovoljno razvijena svijest o vrijednosti okoliša, samo su neki od faktora koji su utjecali na slab razvoj ovog oblika ruralnog turizma.

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Ipak ima i iznimaka. Seljačka su gospodarstva u blizini turistički atraktivnih lokaliteta pružala usluge prenočišta.

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- "Prodoru turizma u zabačene ruralne maritimne prostore otoka u početku su pomogla upravo seljačka gospodarstva čiji su vlasnici pristali na izazov da sami ugoste turiste prehranjujući ih, uglavnom, svojim poljodjelskim proizvodima i prerađevinama. Ta pojava je imala sve značajke europskih turističkih seljačkih gospodarstava. Seljaci (ponegdje ribari) cijelu su se godinu bavili poljodjelstvom, a samo sezonski, u pravilu dva mjeseca godišnje, turizmom kao dodatnom djelatnosti. Pretežiti dio jela i pića (vino i travarica) za goste, bio je vlastite proizvodnje. Za smještaj i prehranu turista korišteni su u pravilu postojeći, skromno adaptirani, stambeni i gospodarski objekti. Neki seljaci su, u svojim konobama, samo prodavali vino, rakiju i med, a neki točili vino uz sir i pršut, pa i svježe ulovljenu i pripremljenu ribu. Sve su poslove oko turista obavljali sami članovi seljačkog domaćinstva. Nažalost, već početkom sedamdesetih godina, na stolu tih domaćinstava, počelo se javljati voće i povrće iz doline Neretve, ili iz drugih udaljenih poljodjelskih područja, zatim smrznuta "japanska" riba, patvoreno vino, i slično, dok se njihova poljodjelska proizvodnja počela gasiti. Osim toga, počela je masovna rasprodaja poljodjelskog zemljišta u blizini mora, za gradnju "kuća za odmor" (vikendica)." (Kušen

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Drugačiju sliku pružao je izletnički turizam u ruralne krajeve Dubrovačkog primorja i Konavala.
- U osamdesetim je godinama, zahvaljujući Dubrovniku kao centru stacionarnog maritimnog turizma koji je oduvijek privlačio nešto "zahtjevnije" goste, razvijen projekt jednodnevnih posjeta u desetak sela u zaleđu.
- U 30-ak seljačkih domaćinstava gosti su bili primani na tradicionalnim ognjištima-popretima, nuđeni suhim smokvama, pogačom i pečenjem ispod saća, te domaćom rakijom.
- Domaćini su turiste upoznawali s vjerskim prigodnim običajima, vinarstvom, pčelarstvom, rukotvorstvom, uz izvorne instrumente, glazbu i pjesmu. (Brailo, 1995). Uslugu organizacije obavljale su putničke agencije "Generalturist", "Kompas", "Globtour", "Putnik" i "Atlas" koji je sačuvao cjelokupnu dokumentaciju o ruralnom turizmu u svojoj ponudi. Domovinskim ratom ovakav je oblik turizma naglo prekinut.

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Promjenom političkog, društvenog i ekonomskog sustava u Hrvatskoj u devedesetim započinje i nova faza u razvoju ruralnog turizma.
- Jedan od prvih impulsa koji su potaknuli promišljanje ruralnog turizma u funkciji cjelovitog razvoja sela dao je Savez seljaka Hrvatske osnovan 1990.
- U svom je Programu Savez istaknuo "seoski turizam" kao važan element razvoja brojnih aspekata ruralne sredine. Iako tada nije postojala administrativno-pravna regulativa koja bi podržala ovakvu inicijativu, važnost tog prvog poticaja je u činjenici da je došao od samih seljaka, a već je istaknuto da je lokalna zajednica nezaobilazan element u razvoju ruralnog turizma.

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Pionirsku ulogu u razvoju stručnih programa za istraživanje mogućnosti razvoja ruralnog turizma u Hrvatskoj tada preuzima Institut za turizam, Zagreb.
- U planiranje i razvoj uključuje se i konzultantska tvrtka Hrvatski farmer d.o.o. Pune je četiri godine turizam na seljačkim gospodarstvima bio izvan zakonskih okvira, ali je i stvoren prijedlog klasifikacije ruralnog turizma u Hrvatskoj, temeljen uglavnom na iskustvima europskih zemalja. Autor prijedloga E. Kušen smatra da ruralni turizam objedinjuje 19 mogućih vrsta turizma:

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- turizam na seljačkom gospodarstvu
- rezidencijalni turizam
- zavičajni turizam
- športsko-rekreacijski turizam
- avanturistički turizam
- zdravstveni turizam
- edukacijski turizam
- tranzitni turizam
- kamping turizam
- nautički kontinentalni turizam
- kulturni turizam
- vjerski turizam
- lovni turizam
- ribolovni turizam
- vinski turizam
- gastronomski turizam
- prirodi bliski turizam
- eko-turizam
- mješovite i ostale vrste turizma

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Pojmu *seljački* umjesto *seoski* u nazivu *turizam na seljačkim gospodarstvima*, dana je prednost, iako mnogi naglašavaju pejorativni prizvuk te riječi, jer se i u većini država Europe taj pridjev izvodi iz naziva seljak (kmet, Bauer) ili pojma seljačko gospodarstvo (farm, ferm, Bauernhof, kmetija), ali nigdje iz naziva selo (village, Dorf, vas).
- *Turističko seljačko gospodarstvo* je manja gospodarska cjelina, smještena u turistički atraktivnom kraju, koja daje izvoran proizvod ili uslugu gospodarstva, a u rad su uključeni svi članovi obitelji.
- Poljoprivredno, obiteljsko, seljačko gospodarstvo koje pruža turistički proizvod ili uslugu stječe status "turističkog obiteljskog gospodarstva". **Turizam na obiteljskom gospodarstvu samo je dopunska djelatnost.**

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Upravo ovaj element definicije određuje smisao ove vrste turizma. Turizam na seljačkom gospodarstvu pruža dodatni, dopunski izvor prihoda gospodarstvu koje primarni izvor prihoda stječe iz poljoprivredne djelatnosti.
- Time se osigurava preživljavanje rurisa i kao primarnog proizvođača hrane - njegove izvorne funkcije. Štoviše usluga prehrane, jela i pića za goste na turističkom seljačkom gospodarstvu trebala bi biti sastavljena iz namirnica pretežito vlastite proizvodnje.
- Članovi domaćinstava koje pruža turističku uslugu moraju imati prebivalište na selu.

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Upravo ovaj element definicije određuje smisao ove vrste turizma. Turizam na seljačkom gospodarstvu pruža dodatni, dopunski izvor prihoda gospodarstvu koje primarni izvor prihoda stječe iz poljoprivredne djelatnosti.
- Time se osigurava preživljavanje rurisa i kao primarnog proizvođača hrane - njegove izvorne funkcije. Štoviše usluga prehrane, jela i pića za goste na turističkom seljačkom gospodarstvu trebala bi biti sastavljena iz namirnica pretežito vlastite proizvodnje.
- Članovi domaćinstava koje pruža turističku uslugu moraju imati prebivalište na selu.

Razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

- Ovakvu klasifikaciju slijedio je i Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti donešen 1995. Iduće je godine donesen i Zakon o turističkoj djelatnosti, a na temelju njega i Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga na seljačkom domaćinstvu (1996.).
- Narednih su godina uslijedile dopune i izmjene postojećeg Pravilnika i Zakona, i iako postoje nedostaci, ovi akti predstavljaju polazište za cjeloviti razvoj turizma u ruralnim područjima.
- Institucije i udruge koje pružaju podršku razvoju ruralnog turizma:
 - Ministarstvo turizma koje je 1994. osnovalo "Savjet za ruralni razvitak"
 - "Klub članova Selo",
 - Zajednica turističkih seljačkih gospodarstava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori,
 - lokalne udruge "Eko Liburnia", "Agroturist", "Klub selo Kažun" i "Hrvatski farmer" i drugi

PRVI HRVATSKI KONGRES O RURALNOM TURIZMU

„Perspektive razvoja ruralnog turizma" Hvar, 17. – 21. listopada 2007.

1. Ruralni turizam značajan je čimbenik u aktivaciji i održivom razvoju ruralnih područja koji pomaže očuvanju lokalnog identiteta, tradicije i običaja, štiti okoliš, jača autohtonu, tradicijsku i ekološku proizvodnju te pomaže razvoju ruralnih krajeva na osnovu održivog razvoja pa ga s pravom možemo nazvati budućnosti svjetskog turizma
2. Ruralni turizam je u svojim samim začecima te predstavlja golem neiskorišteni potencijal kojem Hrvatska turistička zajednica ne pridaje dovoljno pozornosti
3. Ruralnom turizmu ne pridaje se potrebna važnost u Hrvatskoj obzirom na značaj koji ima u stvaranju novih vrijednosti na ruralnim područjima

PRVI HRVATSKI KONGRES O RURALNOM TURIZMU

„Perspektive razvoja ruralnog turizma" Hvar, 17. – 21. listopada 2007.

Razvoj

4. Formirati Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za razvoj ruralnog turizma koje bi koordiniralo suradnju s nacionalnim i lokalnim institucijama
5. Odmah uključiti ruralni turizam u Strateški marketinški plan hrvatskog turizma za razdoblje 2008. – 2012. kao jedan od ključnih hrvatskih turističkih proizvoda
6. Izraditi posebnu Strategiju razvoja ruralnog turizma u Hrvatskoj
7. Usmjeravati daljnji razvoj u cilju formiranja i brandiranja prepoznatljivih ruralno turističkih destinacija

PRVI HRVATSKI KONGRES O RURALNOM TURIZMU

„Perspektive razvoja ruralnog turizma" Hvar, 17. – 21. listopada 2007.

Edukacija

8. Kreirati edukativne porocese u cilju poboljšanja ugostiteljskih i turističkih usluga u ruralnom turizmu kroz:
- obveznu edukaciju vlasnika i budućih vlasnika turističkih seljačkih domaćinstava
 - edukaciju edukatora - formiranje sustava trenera ruralnog turizma - potaknuti edukativne procese u obrazovnim institucijama (strukovne škole, visoko obrazovne institucije) glede očuvanja i revitalizacije tradicijske graditeljske baštine i primjerene izgradnje novih struktura na ruralnim područjima te ostalih programa i projekata

PRVI HRVATSKI KONGRES O RURALNOM TURIZMU

„Perspektive razvoja ruralnog turizma" Hvar, 17. – 21. listopada 2007.

Promocija

9. Omogućiti pravednu i ravnopravnu promociju ruralnog turizma na nacionalnoj razini putem Hrvatske turističke zajednice, odnosno uključivanje ruralnog turizma kao turističkog proizvoda u promociji Hrvatske kao turističke destinacije na međunarodnim tržištima
10. Osmisliti marketinški program ruralnog turizma koja će uključivati sve primjenjive marketinške alate s posebnim naglaskom na odnose s javnošću i komuniciranje s medijima

PRVI HRVATSKI KONGRES O RURALNOM TURIZMU

„Perspektive razvoja ruralnog turizma" Hvar, 17. – 21. listopada 2007.

Suradnja

11. Potaknuti jaču suradnju svih relevantnih instucija (državna uprava, područna i lokalna samouprava, sustav turističkih zajednica, razvojne agencije, znanstvene i stručne insitucije, strukovna udruženja) u cilju zajedničkog djelovanja na razvoju ruralnog turizma.

12. Potaknuti suradnju turističkih seljačkih gospodarstava i ostalih poduzetnika u ruralnom turizmu osnaživanjem postojećih i formiranjem novih udruga i zadruga

PRVI HRVATSKI KONGRES O RURALNOM TURIZMU

„Perspektive razvoja ruralnog turizma" Hvar, 17. – 21. listopada 2007.

Terminologija

13. Potrebno je odmah ujednačiti terminologiju kako je zaključeno na kongresu:

- Ruralni turizam predstavlja zajednički naziv za sve posebne oblike turizma u ruralnim područjima - Posebni oblici ruralnog turizma mogu biti: turizam na seljačkim gospodarstvima, lovni, ribolovni, ekoturizam, zdravstveni, sportsko-rekreacijski, rezidencijalni (kuće za odmor), edukacijski, zavičajni, nostalgичni, avanturistički, tranzitni, kamping turizam, kontinentalni nautički turizam, gastronomski i enogastronomski, turizam zaštićenih dijelova prirode, kulturni turizam, vjerski, ostali posebni oblici

14. Samo u marketinške svrhe mogu se koristiti i drugi termini poput naziva „agroturizam“